

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

*Una escola blanca
que s'obri i mai no es tanca*

Elaborades per Joan Andrés i Teresa Soler

UNA ESCOLA BLANCA QUE S'OBRI I MAI NO ES TANCA

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Vicent Pardo.*

Il·lustracions: *Paco Hernández.*

Edicions Bromera / Alzira, 1994

Collecció: «EL MICALET GALÀCTIC» núm. 31

Format: 20,5 × 13 cm, 128 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys.

RESUM ARGUMENTAL

El llibre és una col·lecció de vint-i-sis històries curtes que s'ordenen alfabèticament segons la lletra inicial dels seus títols i que formen una espècie d'abecedari curiós que enllaça i unifica les diverses narracions, en les quals es dibuixen llocs, persones (pares, mares, alumnes, mestres...), fets i situacions que reflecteixen, en clau d'humor i tendresa, la tasca quotidiana d'una escola. L'autor, que és mestre, coneix i ens mostra un centre escolar, el seu centre, per dins. Però, no és un col·legi qualsevol. Transformat per l'art de l'escriptura, l'espai físic de les narracions esdevé una escola on tot és possible, fins i tot allò que pot semblar més irreal perquè, com molt bé diu l'autor, tot ha passat de veritat. I és que, sovint, la realitat en el món escolar supera la ficció.

És per això que no ens ha d'estranyar que un pati es convertisca en un campament indi i en un immens tobo-

gan, que un mestre aficionat a contar històries es transforme en un cuc de seda o que una persona sorda-muda pugui ser un mestre excepcional. Tampoc no ens ha de sorprendre que una mestra esdevingui invisible o que una altra siga més xicoteta que els alumnes, com també veure'n una addicta als videojocs o que, fins i tot, una classe tinga Caputxeta Vermella per mestra.

En canvi, els xiquets i les xiquetes que hi apareixen són d'allò més normals: capaços d'estimar els mestres i d'insultar-se entre ells, de rebutjar un robot com a company de jocs, d'assumir a la perfecció el paper de director d'escola o d'utilitzar la intel·ligència per fer veure als mestres i als pares que no tenen dret a dir-los mentides.

També hi trobem com utilitzar la imaginació per aconseguir una metodologia que duga els alumnes a aprendre sense esforç. Hi descobrim de quina manera es pot ensenyar l'accentuació de les paraules mitjançant els insults que els xiquets i les xiquetes es dediquen entre ells, o com trobar la fórmula perquè tots els estudiants traguin bones notes, tot i inventant assignatures a la mesura de cada alumne o alumna.

Tot això i més trobarem en *Una escola blanca que s'obri i mai no es tanca*, on, finalment, per si teníem dubtes, coneixerem Zeroman que ens donarà la clau de tot.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Aquest llibre de llenguatge àgil i senzill, ple d'humor i d'imaginació, és indicat per a persones de totes les edats, ja que la seua lectura resultarà plaent tant als menuts com als grans. El text, amé i divertit, permet al lector una identificació ràpida amb els personatges i les situacions que l'autor ens proposa.

Tots els contes que es presenten tenen un mateix fil conductor: l'escola, i hi trobareu tants temes com històries anireu llegint. Així, entre aules, mestres, alumnes i pa-

res us suggerim, a tall d'exemple, motius de debat tan actuals com:

—Aprendre a valorar la pròpia autoestima i buscar mitjans personals per augmentar el rendiment escolar. Ho podeu tractar a partir de *Notes* o *Secret*.

—La necessitat de respectar les instal·lacions escolars, especialment les sanitàries, i reflexionar sobre la importància de la higiene per a la salut. Ens és suggerit a *WC*.

—Aprofitant el tema del conte *Hac*, es poden introduir temes con la solidaritat, la tolerància i la plena integració en la societat de persones discapacitades.

—El conte *El llop* pot donar peu a la recreació de contes tradicionals com el de *Caputxeta Vermella*, i a aconseguir versions particulars.

—Temes sobre l'ecologia i l'amor per la natura i els animals es poden trobar en *Fem*, mentre que el valor per la llibertat apareix a *Rescat*.

Però no acaba ací el potencial didàctic d'aquest recull de fantasia i humor, ja que les situacions tan diverses que plantegen cadascun dels vint-i-sis relats dóna peu a moltes possibilitats d'explotació temàtica.

L'AUTOR

Vicent Pardo va nàixer a Vinalesa (l'Horta). A més d'exercir de mestre, es dedica a la literatura infantil. En aquest camp ha guanyat, entre d'altres, el Premi Enric Valor (1985) amb *¡Fiiuuuuu!* i el premi Camacuc (1990) amb *¡Hola, flac!* Creador del detectiu privat Andreu Ador, personatge que apareix en obres com *Guillem i els 880.000 pastissets* i *Misteri a la llacuna*, totes dues publicades en aquesta mateixa col·lecció, ens dóna una nova mostra de la seua facilitat per a escriure històries que connecten amb el món infantil amb *Una escola blanca que s'obri i mai no es tanca*. Aquest recull de contes va resul-

tar guanyador del Premi Tirant lo Blanc (1993), instituit per la Diputació de València.

L'ILLUSTRADOR

Paco Hernández va nèixer a Xirivella (l'Horta) l'any 1960. És llicenciat en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València i durant cinc anys va exercir com a ensenyant, professió que va deixar per a dedicar-se plenament a la il·lustració. En aquest camp ha treballat per a diverses editorials i agències de publicitat de Barcelona, València i Alacant. A més d'*Una escola blanca que s'obri i mai no es tanca*, ha il·lustrat per a aquesta mateixa editorial *El cas misteriós del doctor Jekyll i el senyor Hyde; Tom Sawyer, detectiu; El misteri de les campanades, i ¡Plom, més que plom!*

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

S'ha de llegir. En això, els mestres solem estar d'acord. Però si volem aconseguir lectors, la lectura no s'ha de convertir per al lector incipient en una «obligació», un deure més entre molts altres dels que cada dia porten a terme els nostres escolars, ni tampoc una activitat aïllada que, de tant en tant, i coincidint amb alguna data concreta, els manem. Hem d'aconseguir que la lectura siga una activitat divertida, interessant i lúdica, i, per tant, no hem de relacionar-la necessàriament amb una sèrie, més o menys llarga, d'activitats obligatòries que els alumnes han de fer després de llegir el llibre (ja que això ens pot portar a convertir-la en una tasca pesada i avorrida), ni hem de pretendre que la lectura es convertisca en el pretext per a repassar els continguts corresponents al curs escolar en l'àrea de llengua. És per això que les propostes didàctiques d'aquesta col·lecció van separades del llibre de lectu-

ra i es deixa sempre oberta la possibilitat del seu ús, total o parcial, a la decisió de cada mestre o mestra.

Encara que les propostes s'han confeccionat pensant en el currículum escolar del segon i tercer cicle de l'educació primària, fóra convenient triar, entre els exercicis i jocs proposats, els més adequats a les necessitats i als gustos dels alumnes de la classe. Per les mateixes raons, les propostes de treball són ampliables o modificables en qualsevol dels seus aspectes.

Una forma de despertar el plaer per la lectura i aconseguir que els joves lectors s'ho passen bé amb un llibre a les mans és utilitzar els llibres com a introductors de jocs que, mitjançant l'expressió oral i escrita, els ajuden a despertar la creativitat.

Per aconseguir-ho, primerament els presentem el llibre i, després que l'hagen tingut a les mans, l'hagen fulletjat i mirat les il·lustracions, i s'hi hagen familiaritzat, els llegim en veu alta, per exemple, el conte *Mentides* i els comentem que l'autor ha descobert una manera de fer veure als grans que no han de dir mentides. A continuació els proposem jugar a convertir-se en autors. La mecànica és la següent: els alumnes formen parelles i durant deu minuts escriuen altres formes d'aconseguir que les persones grans no diguen mentides als menuts. A continuació es lliguen les diferents alternatives i es tria la que sembla més convincent. Finalment es posa en net la solució elegida i s'envia a l'autor del llibre per demanar-li l'opinió.

Una variant del joc anterior consisteix a convertir-los en els protagonistes de la història. Així, per exemple, se'ls proposa: «Imagineu que sou els alumnes del conte *Ding-dong* i voleu que la mestra torne a ser visible. ¿Com ho aconseguiríeu?» Els alumnes, individualment o per parelles, escriuen la seua solució. En acabar, s'obri un torn on cada parella exposa la seua opinió, després s'obri un torn de debat i finalment, si cal, es fan votacions per tal d'elegir la millor. Una vegada elegida, es refà el final del conte.

Un altre joc que els agrada molt consisteix a dramatitzar escenes d'un conte. Se'ls diu que es posen en el lloc d'Emili, el protagonista de *Hac*, i se'ls proposa que expliquen, només amb gestos, com és un riu, un volcà, un quilòmetre, etc.

També es pot introduir el joc del detectiu. Aquest consisteix a descobrir un personatge d'una de les històries del llibre. L'alumne que l'ha d'endevinar ix fora de la classe, mentre els altres alumnes decideixen el personatge. L'alumne hi entra de nou i se li diu: «Tots nosaltres hem pensat un personatge, i tu, fent-nos un màxim de deu preguntes, l'has d'endevinar». Si l'alumne no ho aconsegueix, ha de pagar una penyora, i si ho aconsegueix, se li dóna un premi.

Una altra activitat que pot donar alicient a la lectura del llibre consisteix a preparar l'orla de la classe. Per aconseguir-ho, es demana a cada xiquet o xiqueta i al mestre que porten una fotografia de format carnet. Després, cadascú dibuixa i acoloreix una papallona suficientment gran, però que no tinga cap. El pas següent consisteix a col·locar la foto convenientment retallada en lloc del cap de la papallona. Finalment, s'enganxen totes en una cartolina i es fixa a la paret.

PROPOSTES DE TREBALL *
(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen les presents *propostes*.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR/A:

ILLUSTRADOR/A

EDICIONS BROMERA

COLLECCIÓ: Núm.:

1. Tria la història que t'haja agradat més, canvia'n el títol per un altre que comence per la mateixa lletra i després, fes un breu resum.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. A continuació et facilitem la llista d'alguns contes que has llegit. Si t'han agradat molt, marca'ls amb roig; si t'han agradat poc, marca'ls amb verd, i si no t'han agradat gens, marca'ls amb marró.

ÀGUILA DAURADA:

GOTES:

MENTIDES:

VIDEOJOCES:

XALA:

ZEROMAN:

4. ¿Per què recomanaries la lectura d'aquest llibre als teus companys i companyes i per què no ho faries?

.....
.....
.....

5. El títol del llibre transforma una endevinalla molt coneguda. ¿La coneixes? ¿Saps la resposta? Escriu-la ací baix.

.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. A Anna, com que té tos, li han posat el nom indi d'*Alegre tos* i, en estar bona, li'l canvien per *Alegre xiqueta que no tus i dibuixa*. ¿Quins noms indis posaries a:

Les mestres bessones?

Rafeta, el jove director?

Zeroman?

Donís, el mag?

Dàrkula?

2. Pensa com devia ser l'escola on anava *Alegre tos* i després dibuixa-la. (Recorda que el pati està ple de tendes índies.)

3. De segur que a la teua escola hi ha bessons o bessones. Si és així, ompli la següent fitxa.

NOMS I COGNOMS:

LLOC DE NAIXEMENT:

DATA DE NAIXEMENT:

EDAT anys, mesos, dies

SABEM DIFERENCIAR-LOS/LES PERQUÈ:

.....

4. Donís vol fer desaparèixer un conill i per això diu: «*Tiroré tirorà, el conill desapareixerà*», però el conill no desapareix. Segurament deu ser que no diu les paraules màgiques adequades. ¿Quina d'aquestes fórmules creus que deu ser l'adequada? Subratlla-la i després fes la prova.

Tararí tararà, el conill se n'anirà.

Cap ací cap allà, el conill, ara el té el capellà.

El conill que ara està, d'ací a poc ja no hi serà.

Si cap d'aquestes fórmules no et dóna resultat, inventa'n tu unes altres fins a aconseguir l'adequada.

5. Si has llegit el conte *Llop*, sabràs perfectament què va passar, però... ¿què hauria passat si, en despertar-se la conductora, el llop encara haguera estat davant d'ella amb la boca oberta?

6. Una de les formes de solucionar els problemes de les deixalles consisteix a arreplegar-les selectivament, ajudats de contenidors especials per tal d'arreplegar separatament el vidre, el cartó i les piles. Si al vostre poble o barri encara no en teniu, cal que entre tota la classe redacteu una carta dirigida a l'alcalde reclamant-li que en pose urgentment (no us oblideu de raonar els vostres arguments).

7. L'autor del llibre utilitza les lletres de l'alfabet per donar títol a les diferents històries que conta. Fixa't en l'exemple i completa la taula que et proposem. Després intenta fer frases que continguin les tres paraules de cada línia.

LLETRA	SUBSTANTIU	VERB	ADJECTIU
G	gat	gemegar	gran
O			
T			
E			
S			

8. Els xiquets del conte *Insults*, per fi, s'ensenyen a accentuar. ¿A tu, com et va això de l'accentuació? Demos-

tra el que saps i digues si s'accentuen aquestes paraules i per què:

VIDEO:..... perquè.....
ALMIVAR:..... perquè.....
PASTIS:..... perquè.....
XOCOLATE:..... perquè.....
APASSIONAT:..... perquè.....
MATEMATICA:..... perquè.....

9. En els pobles i en les escoles, per carnestoltes, solem disfressar-nos. Dis-nos de què disfressaries:

EL TEU MESTRE/A:.....
EL TEU MILLOR AMIC O AMIGA:.....
EL TEU PITJOR ENEMIC:.....
EL DIRECTOR O LA DIRECTORA DE L'ESCOLA:.....
EL GOS QUE SEMPRE HI HA AL PATI:.....
LA TEUA BICICLETA:.....

10. A *Lilliput* es descriu la mestra. ¿Com descriuries el teu mestre o mestra? Pots seguir l'esquema següent:

¿Com és?.....

¿Què diu?.....

¿Què fa?.....

11. En el llibre se'ns diu que dir mentides és una cosa molt difícil, però els alumnes demostren que és molt fàcil. Si us voleu divertir, organitzeu el concurs: *La mentida més gran mai dita*. Ho podeu fer així: cada alumne o alumna n'inventa una, l'escriu a la pissarra i després es fa una votació per veure quina ha sigut la mentida guanyadora. Si no voleu que es faça molt llarg, proveu de fer el concurs per equips. No oblideu donar un premi al guanyador o la guanyadora.

12. Les sigles AEIOU, en el llibre, signifiquen una cosa, però també podrien significar: Associació d'Estudiants Interessats a Observar l'Univers. ¿Quin altre significat li donaries tu?

.....

Inventa unes sigles que definisquen la teua escola, la teua classe o el teu equip.

13. Xala, el donyet, conta històries a Maria, perquè no plore, sense acabar-les mai, i, per tant, ens hem quedat sense saber si serà cuinera la filla de la fada o si serà fada la filla de la cuinera. Però, com diu Xala, el final depèn de tu mateix, de manera que posa't a la faena i escriu la continuació d'aquestes històries ací baix.

.....

.....

.....

.....

14. ¿Què et sembla el que passa en el conte *Notes*? ¿T'agradaria que a la teua classe passara el mateix? ¿En quina assignatura creus que destacaries? Demostra la teua inventiva buscant un nom per a cada una de les assignatures que et proposem, i escriu al seu costat quin alumne o alumna de la classe trauria sempre excellent.

Sempre porta l'esmorzar més gran:.....

No porta mai el material:.....

Tots els dies cau:.....

El seu escrits pareixen criptogrames:.....

15. ¿Quantes classes de quilòmetres ets capaç d'imaginar? Dibuixa'n ací unes quantes:

--	--	--	--

16. De segur que coneixes alguns videojocs. Si és així, completa la taula següent:

Nom del videojoc:
Nombre de jugadors:
Consisteix a...
Guanya qui...

17. Si has llegit el conte *Ynob/ynob*, segurament no tindràs cap dificultat a llegir aquest missatge:

LA SOLUCIÓ A L'EXERCICI NÚMERO QUATRE ÉS: UN OÜ

Inventa missatges semblants i proposa'ls als teus companys i companyes.

18. Col·loca a l'encreuament el nom d'aquests personatges del llibre, segons t'indiquen els números corresponents.

1. Protagonista de l'últim conte.
2. *Director per un dia.*
3. La mestra més xicoteta.
4. Cognom del mestre que no es vol disfressar.
5. Conta contes però no els acaba mai.
6. Li diuen moltes mentides.

